
Fylkesmannen i Østfold

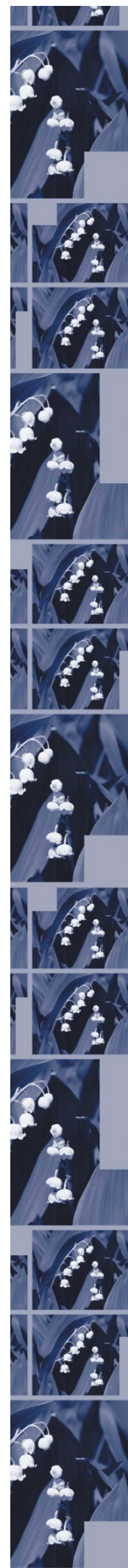

FORVALTNINGSPLAN FOR VERKENSLUND BIOTOPVERNOMRÅDE

Rapport 6/2013

Serien Fylkesmannen i Østfold, rapport miljøvern
Bestilling: Telefon 69 24 71 22. Postboks 325, 1502 Moss

Oversikt over serien finnes i rapport nr.7, 2007: *Rapporter gjennom 25 år, 1982 - 2007, en bibliografi*, med 180 rapporter listet, ordnet kronologisk, tematisk, geografisk og etter forfatter. Se [www](http://www.fylkesmannen.no):

Fylkesmannen.no. Østfold. Miljøvern. Rapporter.

Fagområdet *miljøvern* (Miljøvernavdelingen) er gjennom Fylkesmannen i Østfold underlagt Miljøverndepartementet og Miljødirektoratet. Fylkesmannen representerer den statlige miljøvernforvaltningen i fylket og er et viktig bindeledd mellom stat og kommune - og mellom offentlig myndighet og allmennheten.

Miljøvernarbeidet hos fylkesmannen har følgende hovedoppgaver:

- Overvåking av forurensning: Avfall, støy, avløp / utslipp
- Tilsyn og kontroll med forurensende virksomheter
- Forvaltning av vann og vassdrag
- Vurdering av arealplaner (kommuneplaner, reguleringsplaner) og arealsaker
- Vern og forvaltning av viktige naturområder, samt truede og sårbare arter
- Vern og forvaltning av viktige vilt- og fiskeressurser

- Sikre befolkningen adgang til friluftsliv

1/1985 Årsmelding miljøvern-avd.	2b/88 Drifts- og utslippskontroll kloakkrensaneanlegg
2/85 Iseesjø - 1983. En vannfaglig vurdering	2c/88 Tiltaksrettet overvåking av vassdrag og kystområder. Plan 1988. (Ikke trykket, kan kopieres)
3/85 Rømsjøen 1983. En vannfaglig vurdering	3/88 Undersøkelse i Ytre Oslofjord om utbredelsen av planktonalgen <i>Chrysochromulina polylepsis</i>
4/85 Tunevannet - 1984. En vannfaglig vurdering	4/88 Overvåking av vassdrag / kystområder. Detaljplan 1989.
5/85 Tiltaksrettet overvåking 1984 - Iddefjorden	5/88 Handlingsplan - Østfold. Kommunale utslipp og forurensning fra landbruket
6/85 Lyseren 1983-84. En vannfaglig vurdering	6/88 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1987
7/85 Kasetjern, Aremark 1984. En vannfaglig undersøkelse	
8/85 Tiltaksrettet overvåking 1984. Haldenvassdraget	
9/85 Bruk av råterpentin til avverging av elgskader på innmark. Forsøk i Østfold 1984-85	
10/85 Kystvannet fra Strømstad til Fredrikstad	1/1989 Laksen i Enningdalselva
11/85 Tiltaksrettet overvåking 1984. Vansjø - Hobølvassdraget	2/89 Marine planktonalger - Østfoldkysten 1988
12/85 Kartlegging av vannkvaliteter. Regional- undersøkelse av metallkonsentrasjoner i innsjøer	3/89 Benthosolger som indikator på forurensning langs Østfoldkysten
13/85 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1983-84	4/89 Viltåker til avverging av elgbeiting på innmark
14/85 Naturressurser langs Heravassdraget. (Trøgstad). Ikke trykket, kan kopieres	5/89 Glomma som fiskeelv. En spørreundersøkelse blant grunneiere og sportsfiskere
1/1986 Overvåking av vassdrag og kystområder. Detaljplan 1986	6/89 Botaniske verneverdier på Nordre Jeløy, Moss
2/86 Litteraturliste for rådyr	7/89 Sjøørret. Undersøkelse av kystnære bekker 1988
3/86 Drifts- og utslippskontroll av kloakkrensaneanlegg. Årsrapport 1985	8/89 Glomma som fiskeelv. Fiskeressursene
3b/86 Oter i Østfold med hovedvekt på Halden	9/89 Kalkingsplan for Østfold
4/86 Fuktområder i kulturlandskapet. (Rygge, se rapp.nr.6/87)	10/89 Utslippskontroll av kloakkrensaneanlegg i Østfold
5/86 Årsmelding 1985, miljøvern-avd.	11/89 Krepsefisket i Østfold i 1988
6/86 Beiteundersøkelser i skjærgården	12/89 Naturfaglig bibliografi over vann, vassdrag og sjøområder i Østfold 1881-1985
7/86 Landskapet på raet i Østfold	13/89 LENKA-rapport Østfold fylke
	14/89 Båtferdsløp mellom Haldenvassdraget og Stora Le. Biologiske konsekvenser
1a/ 1987 Langtidsplan 1987-90	15/89 Miljøplan for Tomb Jordbruksskole. Tiltak for å redusere forurensninger
1b/ 87 Miljøvern-avdelingens langtidsplan 1987-90	16/89 Strategisk plan 1990-93. Virksomhetsplan 1990
2/87 Fisken på Øra	17/89 Handlingsplan - Kommunale utslipp
3/87 Overvåking av vassdrag og kystområder 1987	
4/87 Årsmelding 1986. Årsprogram 1987	1/1990 Vassdrag og kystområder. Overvåking kyst 1989
5/87 Fiskeribiologi i Ørsjøen, Halden, før kalking i 1986	2/90 Elgjaktleder. Oppslagshefte om elgjakt
6/87 Fuktområder i kulturlandskapet. II. Analyse 1800 - 1980 i Eidsberg, Rakkestad, Skjeberg og Idd	3/90 Jeløy Naturhus 1985-90
7/87 Kvikksølv i fisk i Østfold 1986	4/90 Vannbruksplan for Glomma i Østfold. Fisk
8/87 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1985	5/90 Ressursregistrering/ressursvurdering i Eidsberg
9/87 Drifts- og utslippskontroll av kloakkrensaneanlegg	6/90 Innsjøer i Østfold. Overvåking i 1988 og 1989
1/88 Årsprogram for miljøvern-avd. 1988	7/90 Elgjaktlederkursene i Østfold 1990
1b/1988 Vassdrag og kystområder. Overvåking 1986	8/90 Østfoldlandskap av regional betydning. Se 1/93
2/88 Skjøtselsplan for Bogslunden naturreservat	

Fortsetter på 3. omslagsside

Desember 2013

Rapport nr. 6, 2013

ISBN 978-82-7395-226-4

ISSN 1890-3673

Rapportens tittel

Forvaltningsplan for Verkenlund biotopvernområde

Forfatter

Gunnar Bjar

Oppdragsgiver

Fylkesmannen i Østfold

Ekstrakt

Forvaltningsplanen beskriver mål og utfordringer i Verkenlund biotopvernområde. Verneområdet rommer bl.a. Østfolds største eikehage og verdifulle beiter rundt den grunne kilen innerst i Krokstadfjorden. Forvaltningsplanen skal bidra til å oppfylle intensjonene ved vernet og inneholder bl.a. en tiltaksplan.

Emneord

Verkenlund, biotopvernområde, eikehage, forvaltningsplan, Østfold

Referanse til rapporten

Fylkesmannen i Østfold 2013: Forvaltningsplan for Verkenlund biotopvernområde. Rapport 6/2013

INNHold

1. Innledning	3
1.1 Forvaltningsplanen	3
2. Områdebeskrivelse	4
2.1. Påvirkning/inngrep	7
3. Brukerinteresser	9
3.1. Beiting	9
3.2. Jakt	11
3.3. Fiske	11
3.4. Høyspentlinje	12
4. Forvaltningsoppgaver og tiltak	13
4.1 Forvaltningsmål	13
4.2 Skjøtsel	13
4.2.1 Eikehagen	13
4.2.2. Andre beiter	17
4.3 Fremmede arter	19
4.4. Høyspentlinjen	19
4.5 Bevaringsmål	20
4.6 Informasjon	20
4.7 Oppsyn	20
4.8 Økonomi	21
4.9 Tiltaksplan	21
5. Saksbehandling	22
5.1 Forvaltning av verneforskriften	22
5.2 Generelle saksbehandlingsrutiner	24
5.3 Roller	25
6. Litteratur	26
Vedlegg	
1. Verneforskrift for Verkenslund biotopvernområde	27
2. Tabell og kart over trær i Verkenslund	30

1. INNLEDNING

Verkenslund biotopvernområde ble opprettet 16. april 2010 som en del av ”Verneplan for Oslofjorden”. Området ligger innerst i Krokstadvjorden i Råde kommune. Arealet er 174 dekar, og av dette er ca. 130 dekar landareal. Det resterende arealet består av gruntvannsområdet på innsiden av fylkesveibrua.

Ca. 100 dekar tilhører Tomb videregående skole. For øvrig er to private landbrukseiendommer berørt av vernet. Grensen for verneområdet ble noe justert på gbnr. 26/1 (Sønsterød) i desember 2013.

Biotopvernområdet er opprettet i medhold av Naturmangfoldloven av 19. juni 2009. Det er Fylkesmannen i Østfold v/miljøvernavdelingen som er forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Verneforskriftens § 2 lyder: *”Formålet med vernet er å bevare et område med særskilt betydning som økologisk funksjonsområde som leve- og yngleområde for sjeldne arter. Det gjelder flere planter, lav og insekter, samt deres livsmiljø. Området består av en gammel eikehage, strandeng og strandsumpvegetasjon og en grunn våtmarkskile.”*

Verneforskriften finnes i vedlegg 1.

1.1 Forvaltningsplanen

I henhold til § 10 skal det utarbeides en forvaltningsplan for verneområdet. Planen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltak.

En forvaltningsplan skal være et praktisk hjelpemiddel til å opprettholde og fremme verneformålet, og skal være et redskap for både forvaltningsmyndigheten og brukere av området. Forvaltningsplanen er ikke juridisk bindende, men har en veiledende funksjon.

Forvaltningsplanen må utarbeides innenfor de rammene som settes av verneforskriften. Det vil si at det i planen ikke kan innføres nye restriksjoner, men at det heller ikke kan åpnes for tiltak som ikke har grunnlag i forskriften.

Denne forvaltningsplanen gjelder i utgangspunktet for 10 år. Gyldighetstiden kan senere forlenges dersom dette er hensiktsmessig. Planen kan også revideres etter kortere tid enn 10 år dersom det oppstår behov for dette.

2. OMRÅDEBESKRIVELSE

Biotopvernområdet kan sies å bestå av to hoveddeler: en beitet eikehage (søndre del) og en grunn kil omgitt av sivområder og beitemark (nordre del). Innerst i kilen renner Møllebekken ut. I nordvest finnes også en bratt, skogbevokst åskant.

Eikehagen (Verkenslund)

Det er eikehagen – Verkenslund – som har gitt navnet til verneområdet. Dette er Østfolds største eikehage, ca. 350 x 100 meter. Eik, særlig gamle og/eller hule eksemplarer, er levested for en rekke organismer, særlig insekter, sopp og lav. I Verkenslund er det funnet ni insektarter som er oppført på Rødlista. Her finner man også flere sjeldne lavarter, for eksempel breinål (funnet 2 steder i fylket), skorpelaven *Caloplaga lucifuga* (3 steder i fylket) og vortenål (5 steder i fylket).

Strandeng og beiter langs kilen

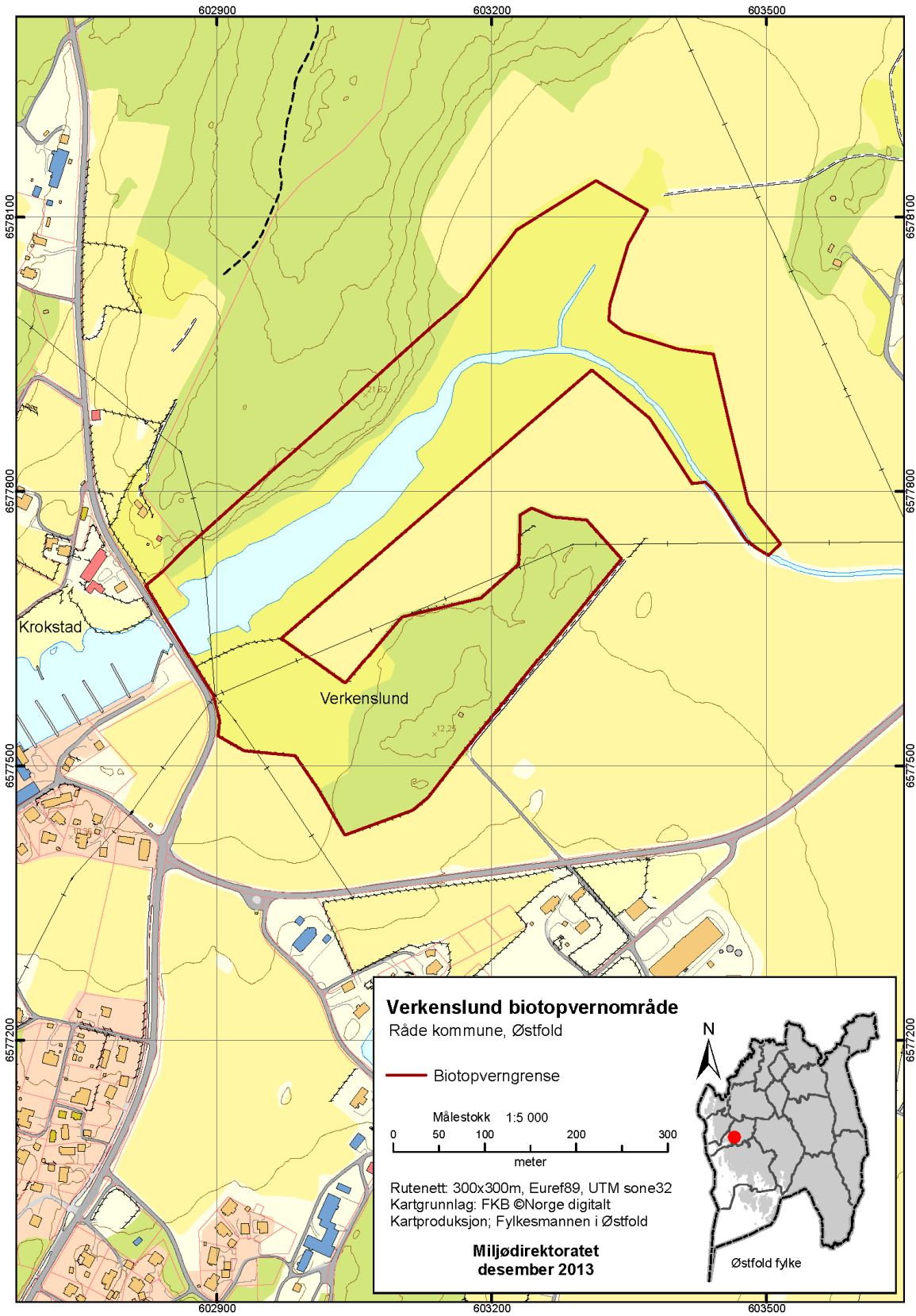
På beiten langs kilen finnes bl.a. en strandengtype kalt ”saltsiveng, sørøstlig utforming”. Denne vegetasjonstypen regnes som sterkt truet. Av sjeldne plantearter som er funnet her, kan nevnes vasskryp, muserrumpe og fjærehøymol. Dette er konkurransesvake arter som trives på fuktig beitemark. Pr. oktober 2013 blir en stor del av strandengene ikke beitet, men det er planer om å gjenoppta beitingen på begge sider av kilen, jf. kap. 4.2.2.

Kilen

Kilen utgjør den innerste delen av Krokstadfjorden, nærmere bestemt den delen som ligger innenfor brua. Vannet er svært grunt, og bunnen består av bløt mudderbunn som for en stor del blottlegges ved lavvann. Kilen har et relativt rikt fugleliv med bl.a. en del ande- og vadefuglarter. Den kan i så henseende betraktes som en "forlengelse" av våtmarksreservatet ca. 1 km lenger ute i fjorden.

2.1 Påvirkning/inngrep

Teglverket

Fra midten av 1800-tallet til begynnelsen av 1890-tallet lå det et teglverk på Tomb, vest for eikelunden. Navnet Verkenslund stammer fra dette. Det ligger fortsatt noen steinmurer der verket lå. Leire til produksjonen ble tatt ut på stedet, noe som tydelig kan sees i terrenget.

Der teglverket lå, ligger det for øvrig også rester etter en støpt skytestilling fra 2. verdenskrig.

Bygninger/bygningsrester

På innsiden av grinda inn til eikelunden står det et mindre skur. Her finner man dessuten de støpte fundamentene til et sommerfjøs som sto her tidligere. Enkelte eldre tufter etter bygninger finnes det også i lunden.

Gjerder og fôrhekk

I og med at det meste av verneområdet blir beitet, er det for en stor del inngjerdet. Det er brukt ulike typer husdyrgjerder.

I eikelunden er det utplassert en fôrhekk. Denne fylles med grovfôr ved hjelp av traktor. I kjøretraseen fra grinda til fôrhekken kan det tidvis bli bløtt og noe oppkjørt. På innsiden av grinda er det av denne grunn tidligere blitt lagt ut noe stein i kjøretraseen.

I tråkksonen rundt fôrhekken vokser for øvrig den rødlistede planten musrumpe. Planten ser ut til å klare seg godt i dette spesielle vekstmiljøet. Fôrhekken er altså indirekte en fordel for denne botaniske forekomsten.

Høyspentlinje

En høyspentlinje (lokalnett, 22 kV) krysser eikelunden (se foto s. 19). Fra en fordelingsmast i vest går det også en avgreining mot nord som krysser kilen på østsiden av brua, dvs. i verneområdet.

3. BRUKERINTERESSER

3.1. Beiting

Den viktigste brukerinteressen i verneområdet er beiting. Tidligere ble hele området beitet. Ca. $\frac{3}{4}$ av landarealet i verneområdet blir beitet i dag, og på det meste av de resterende arealene planlegges det å gjenoppta beitingen.

Følgende bestemmelser i verneforskriften er av betydning for driften av beitearealene:

§ 3 nr. 1

Plantefunnene og vegetasjonen er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra verneområdet. Planting og såing av trær og annen vegetasjon er ikke tillatt.

Kommentarer:

1. Bestemmelsen innebærer at bl.a. pløying, harving og såing av beitevekster ikke er tillatt. Se likevel § 4 nr. 1 og 2 om beitepussing og beiting.
2. Dødt trevirke, både stammer og greiner, er levested for flere sjeldne arter som vernet skal ivareta. Bestemmelsen må derfor forstås slik at også dødt trevirke er omfattet av vernet (som i naturreservater). Dette omtales nærmere i pkt. 4.2.1.

§ 3 nr. 3

Området er vernet mot ethvert tiltak som kan påvirke eller forstyrre de vernede artene eller deres livsbetingelser, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, (...), bygging av veier, oppdyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, (...), henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. (...)

Kommentar:

Gjødsling, kalking og sprøyting er altså forbudt med mindre det er gitt dispensasjon fra verneforskriften.

§ 4 nr. 1

Verneforskriften er ikke til hinder for: Beitepussing

Kommentar:

Beitepussing krever ikke dispensasjon og kan gjøres maskinelt, se § 6 nr. 2 og 4. Det må likevel legges til grunn at det ikke kan kjøres når det er så bløtt at det vil oppstå varige kjørespor.

§ 4 nr. 2

Verneforskriften er ikke til hinder for: Beiting med nødvendig inngjerding. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet.

Kommentarer:

1. Både beitingen og nødvendig inngjerding kan altså skje uten at det må søkes om dispensasjon. Beiting er den viktigste skjøtselen for bevaring av områdets kvaliteter.
2. Når det gjelder punktet om direktoratets (nytt navn: Miljødirektoratet) myndighet til å regulere beitetrykket, er dette en å anse som en sikkerhetsventil i tilfelle overbeiting. Vernemyndighetene ønsker et beitetrykk som er tilpasset beitenes bæreevne.

Hestebeitet på Sønsterød

§ 4 nr. 5

Verneforskriften er ikke til hinder for: Bruk og vedlikehold av anlegg som er i bruk på vernetidspunktet.

Kommentar: Dette gjelder for eksempel gjerder, forhekker, drikkekar osv.

§ 5 nr. 1

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

§ 5 nr. 2

Motorferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

Kommentar: Se unntak fra forbudet i § 6 nr. 2 og 4.

§ 6

Ferdselsbestemmelsene er ikke til hinder for

nr. 2: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med jord- og skogbruksdrift.

nr. 4: Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 nr. 1 og 2 (ang. beitepussing/beiting/gjerding).

Kommentar: Maskinell beitepussing og annen nødvendig kjøring i forbindelse med driften av beitene er altså tillatt.

§ 7 nr. 4

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til: Oppføring av leskur for husdyr.

Kommentar: Det er Fylkemannen som behandler søknader om dispensasjon fra verneforskriften. Ved eventuell oppføring av leskur må det også avklares med Råde kommune om søknaden skal behandles etter plan- og bygningsloven.

§ 8

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

Kommentar: Dette er en generell dispensasjonshjemmel som innebærer at Fylkesmannen kan behandle søknader om tiltak som ikke er nevnt i de øvrige dispensasjonsbestemmelsene. Hvorvidt det kan og bør gis dispensasjon, vil måtte avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

3.2. Jakt

Jakt er tillatt i medhold av § 4 nr. 4 i verneforskriften. Viltloven og tilhørende forskrifter gjelder på vanlig måte. Jaktretten tilhører grunneierne etter ordinære regler. Det foregår pr. i dag ingen utstrakt jakt i området.

3.3. Fiske

Verneforskriften inneholder ingen særskilte begrensninger når det gjelder fiske, jf. § 4 nr. 4. Imidlertid omfattes hele verneområdet av et generelt fiskeforbud som er vedtatt i medhold av lov om laks- og innlandsfisk. Forbudet skyldes at Møllebekken er gytebekk for sjørørret.

3.4. Høyspentlinje

Følgende bestemmelser gjelder for høyspentlinjen i verneområdet:

§ 4:

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

nr. 7: *Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.*

nr. 8: *Oppgradering/fornyning av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.*

§ 6:

Ferdselsbestemmelsene er ikke til hinder for:

nr. 3: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.*

§ 7:

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

nr. 1 b: *Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 nr. 7 og 8.*

nr. 2: *Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.*

Kommentar: I akutte situasjoner ved strømbrudd er altså nødvendig motorferdsel tillatt i verneområdet uten at det må søkes om dette på forhånd, men melding om kjøringen skal da sendes Fylkesmannen i ettertid. Ved alle andre typer arbeid på anlegget vil motorisert ferdsel kreve at Fylkesmannen på forhånd har gitt dispensasjon fra verneforskriften.

Generelt anses vedlikeholdsrydding i ryddegater som en del av normal drift og vedlikehold. I Verkenlund vil det pga. beitingen ikke vokse opp nye trær i høyspentraseen, men greiner på eldre trær vil kunne vokse inn i ryddesonen. Disse må kunne "avkortes" som en del av drifts- og vedlikeholdsarbeidet. For å unngå store sår må greiner kappes så langt ute som mulig. Dersom netteier mener at eldre trær må fjernes av hensyn til høyspentledningene, legger Fylkesmannen til grunn at slik felling vil kreve dispensasjon fra verneforskriften.

Se for øvrig kap. 4.4.

4. FORVALTNINGSOPPGAVER OG TILTAK

4.1. Forvaltningsmål

Verkenzlund biotopvernområde skal forvaltes slik at de spesielle naturkvalitetene opprettholdes samtidig med at områdets verdi som beiteområde kan utnyttes. Det skal legges særlig vekt på bevaring av arter tilknyttet store eiketrær og strandeng/beitemark.

”Kongen” sørvest i Verkenzlund

4.2. Skjøtsel

4.2.1. Eikehagen

De gamle eikene i Verkenzlund er som nevnt en viktig del av verneformålet. I Handlingsplan for utvalgt naturtype hule eiker (DN-rapport 1-2012), er eikas verdi som vertstre for andre arter oppsummert slik: *”De mange og langvarige nisjene i eika gjør at en rekke ulike arter lever i tilknytning til gamle, hule eiker. I følge flere kilder er eik det treslaget i Skandinavia som har flest arter knyttet til seg, og i Hultgren (1997) anslås det at 400-500 lav, moser og sopp har eik som eneste eller viktigste vertstre. I tillegg kommer 800-900 insektarter, som igjen har et stort antall parasitter fra ulike artsgrupper knyttet til seg. Totalt kan man derfor anta at minst 1500 arter er knyttet til eik. Mange av disse er særlig knyttet til grove, gamle eiker”*

Registrering av trærne i Verkenslund

Den 01.10.13 ble alle trær av en viss størrelse i Verkenslund registrert. Hvert tre ble kartfestet, og art og omkrets i brysthøydiameter ble notert. Det ble også gjort en enkel vurdering av trærnes helsetilstand. Synlig hulrâte ble også registrert. De 130 trærne fordelte seg slik når det gjaldt *treslag*:

Treslag	Antall	
Sommereik	121	<i>(Ett dødt tre kunne ikke bestemmes sikkert, antatt sommereik)</i>
Osp	3	
Gran	2	
Ask	1	
Furu	1	
Pil	1	
Rogn	1	

Omkrets (målt med 5 cm nøyaktighet) og *diameter* på eikene fordelte seg slik:

Omkrets i brysthøyde (1,4 m), m	Diameter, m	Antall eiker
5,00	1,59	1
4,50 - 4,95	1,43 - 1,58	1
4,00 - 4,45	1,27 - 1,42	1
3,50 - 3,95	1,11 - 1,25	8
3,00 - 3,45	0,96 - 1,10	20
2,50 - 2,95	0,80 - 0,94	34
2,00 - 2,45	0,64 - 0,78	37
1,50 - 1,95	0,48 - 0,62	16
1,00 - 1,45	0,32 - 0,46	3

Treet med størst omkrets – 5 m – er ”kongen” som står i (nesten) ensom majestet lengst sørvest i lunden. For øvrig ligger altså 71 av de 121 eikene i intervallet 2 – 2,95 m

Helsetilstanden ble skjønsmessig vurdert i henhold til fem klasser:

<u>Beskrivelse</u>	<u>Antall eiker</u>
1. God – Ingen nevneverdige tegn på svekkelse	73
2. Noen tegn på svekkelse, ikke alvorlige (for eksempel glissent løvverk eller døde greinspisser som ikke skyldes skygge)	40
3. Alvorlig svekket	4
4. Nesten dødt	2
5. Dødt	2

Det må understrekes at vurderingen er subjektiv og ikke vitenskapelig. Det er likevel liten tvil om at helsetilstanden hos eikene i Verkenslund gjennomgående er god eller ganske god. Eik kan leve i flere hundre år, og det er i dag ingen tegn til at forekomsten av dette treslaget i Verkenslund er truet. Det er imidlertid ingen rekruttering av nye eiketrær, noe som trolig skyldes et relativt høyt beitetrykk. På lang sikt må det sikres rekruttering av nye trær for å bevare forekomsten.

Synlig hulrâte ble registrert i bare fire eiker. Ingen av disse hadde store (synlige) hulrom, for tre av dem ble det notert ”begynnende hulrâte”. Også dette indikerer at helsetilstanden på trærne i Verkenslund generelt er god.

Tabell over de registrerte trærne og tilhørende kart/flyfoto finnes i vedlegg 2.

Tiltak for å bevare eikehagen

1. Beiting

Eik er et lyskrevende treslag. Ungskog som vokser opp rundt eiketrær, kan gjøre stor skade ved at greinene dør som følge av lysmangel. Til slutt kan bare den øverste delen av krona være grønn, noe som reduserer både helsetilstand og levealder.

Av hensyn til bevaring av eikene er det derfor viktig at lunden fortsatt blir beitet slik at ungskog ikke vokser opp.

I dag er det storfe og sau som beiter i lunden. Disse dyreslagene har ikke medført barkgnaging på eikene. Det er derimot kjent at hest kan ha en større tilbøyelighet til barkgnaging. Av denne grunn bør man trolig være tilbakeholden med å ha hest på dette beitet.

2. Rekruttering av nye trær

På lang sikt må det sikres en rekruttering av nye eiketrær i lunden. Nye trær bør ha lokal opprinnelse. Pr. i dag er det imidlertid ikke plass til å plante inn et større antall unge trær. Det er viktig at nye trær ikke plantes så nær eldre trær at de vil konkurrere med disse om lyset når de blir større. Bevaring av eksisterende trær så lenge som mulig har prioritet foran planting av nye. Ny trær bør heller ikke plantes på steder der de med tiden kan komme i konflikt med eksisterende høyspentlinjer.

Det vil likevel være mulig å plante inn et mindre antall eiker i dag – eller i løpet av en tiårsperiode. Dersom man velger å gjøre dette, må de unge trærne beskyttes mot beitedyra.

3. Ospetrær ved "kongen" i sørvest

På vestsiden av det største eiketreet vokser det tre middels store ospetrær (diameter ca. 46, 46 og 33 cm). Anstanden mellom kronene til hhv. eika og ospene er 6-7 m. Pr. i dag representerer de ikke et problem for eiketreet, men med ospenes raske vekst vil de med tiden kunne konkurrere med eika om lys. Dette vil kunne føre til at noen av greinene på eikas vestside dør. For å unngå dette bør ospene fjernes. Dette vil ikke bare fjerne en risiko for fremtidig skade på eika, men også medføre at den igjen kommer mer til sin rett i landskapet som en "ensom majestet".

Andre aktuelle tiltak i eikehagen

- Fjerning av nedfalne greiner

Døde eikegreiner har verdi som levested for mange spesialiserte organismer. Fra et rent biologisk perspektiv bør nedfalne greiner derfor ikke fjernes. Verneforskriftens § 3 nr. 1 må som nevnt tidligere forstås slik at også død ved er vernet.

Man må imidlertid også ta i betraktning at Verkenslund er et beite, og av hensyn til dette er det nødvendig å kunne rydde noe. Tradisjonelt har nedfalne greiner gjerne blitt fjernet, og dette må fortsatt kunne gjøres. Av hensyn til det biologiske mangfoldet er det imidlertid ønskelig at dette ikke gjøres helt konsekvent, og at man vurderer nødvendigheten av opprydning i hvert enkelt tilfelle. En god løsning kan være at nedfalne greiner samles på egnede steder i verneområdet.

- Brennesle

Det er en del forekomster av brennesle på i lunden. Tradisjonelt har det fra tid til annen vært flekksprøytet for å unngå at mengden blir for stor. Verneforskriften inneholder et forbud mot bruk av kjemiske bekjempningsmidler, jf. § 3 nr. 3. Fylkesmannen mener imidlertid at det ikke vil være i strid med verneformålet å tillate en begrenset flekksprøyting med roundup for å holde brenneslen i sjakk. Slik tillatelse vil kunne gis med hjemmel i verneforskriftens § 8.

Det bør imidlertid ikke være et mål å fjerne brenneslen fullstendig, da den også er en næringsplante for bl.a. enkelte sommerfuglarter.

- Forsterking av kjøretrasé

Mellom grinda og fôrhekken kjøres det jevnlig med traktor for å etterfylle med fôr. I fuktige perioder blir det ganske bløtt i kjøretraseen. På innsiden av grinda er det tidligere lagt ut noe stein for å forsterke underlaget. Det kan ikke utelukkes at det i fremtiden kan bli behov for lignende forsterkning i deler av traseen. Dette vil i så fall være et søknadspliktig tiltak. Fylkesmannen mener at en viss forsterking av traseen bør tillates ved behov, men at den ikke bør få preg av å være en opparbeidet traktorvei.

- Dammer

Der det ble tatt ut leire til teglproduksjonen, er det enkelte små søkk i terrenget der det blir stående vann. Dette bidrar til økt mangfold av planter og dyr i området. Dammene er imidlertid gjengrodd, og det bør vurderes å foreta en forsiktig opprensning.

4.2.2. Andre beiter

Alle arealene som omkranser indre del av Krokstadvjorden, og som er for fuktige til å dyrkes opp, ble tidligere beitet. Pr. i dag er situasjonen slik:

Tomb: Eikehagen og det tilgrensende arealet på vestsiden, der teglverket lå, beites med storfe og sau. Strandarealene innover i kilen, på utsiden av åkerjorda, er ikke beitet på flere år. Det er sterk gjengroing med taker, siv og lignende.

Sønsterød: Arealene i nordøstre del av verneområdet beites med hest. Strandarealet videre utover i kilen beites ikke, med unntak av et areal som grenser mot Krokstad. Det ubeitete området er også her preget av gjengroing. Stedvis har svartor og vier vokst opp de senere årene.

Krokstad: Hele arealet beites med hest. Det inngjerdede området går noe inn på Sønsterød.

Beitete strandenger rommer store naturverdier.

- Flere vadefugler, som vipe og rødstilk, hekker på slike arealer. Mange andre fuglearter raster på beitede strandenger.
- En rekke plantearter taper i konkurransen mot storvokste planter som takrør, mjødukt, løvkratt m.m., som brer seg utover dersom beitedyra forsvinner. Mange til dels sjeldne planter er derfor avhengig av beitingen for å overleve.
- Flere sopparter, såkalt beitemarkssopp, er avhengige av ugjødslede beiter som har vært holdt i hevd over lang tid.
- Den spesielle floraen som oppstår på strandbeiter, tiltrekker seg en rekke insekter som er tilpasset slike forhold
- Beitete strandenger bidrar til et tiltalende kulturlandskap

Det er derfor viktig at beitingen opprettholdes på de arealene som i dag blir beitet i verneområdet. Det er også svært ønskelig at de ubeitete arealene på hver side av kilen tas i bruk som beitemark igjen. Etter dialog mellom Fylkesmannen og hhv. Tomb videregående skole og eierne av Sønsterød, planlegges det nå å gjøre dette. Dette vil trolig kunne gjennomføres f.o.m. beitesesongen i 2014.

Gjengrodd strandbeite på Tomb oktober 2013

4.3. Fremmede arter

En del plante- og dyrearter som er innført av mennesker til Norge og andre europeiske land, har egenskaper som gjør at de representerer en trussel mot naturmiljøet. Pr. i dag er det ikke registrert forekomster av problematiske fremmede arter i biotopvernområdet, men det er sannsynlig at slike vil dukke opp før eller senere.

Når det gjelder fremmede plantearter, er rynkerose (*Rosa rugosa*) en aktuell trussel. Den finnes med mange og til dels store forekomster langs hele Østfoldkysten, også i Råde. I flere verneområder i fylket er det iverksatt tiltak for å fjerne arten. Dersom rynkerose oppdages i biotopvernområdet, må den fjernes.

Andre innførte plantearter som sprer seg i distriktet, er bl.a. kjempespringfrø, kanadagullris, parkslirekne og strandkarse. Også disse må fjernes dersom de oppdages i verneområdet. Når det gjelder kjempespringfrø, er det viktig at tiltak settes inn umiddelbart, da denne planten har evnen til å spre seg svært raskt når den først er etablert.

På beitemark vil for øvrig flere av artene ha problemer med å etablere seg pga. dyras beiting og tråkk.

Også i fjorden forekommer det nå flere innførte arter som kan medføre problemer. Et eksempel er stillehavsøsters. Oppskylte skjell av denne arten er funnet lenger ute i Krokstadfjorden. Det er i praksis nesten umulig å bekjempe denne og andre marine fremmede arter, og Fylkesmannen ser det pr. i dag ikke som aktuelt å iverksette tiltak mot slike arter dersom de skulle bli funnet i biotopvernområdet.

4.4. Høyspentlinjen

Høyspentlinjen i Verkenslund er svært synlig i det åpne landskapet. Fra fordelingsmasten i vest går det ledninger i fire retninger, noe som bidrar til å gjøre anlegget til et dominerende element i landskapsbildet. Anlegget er ikke av ny dato, og det vil på et tidspunkt bli behov for å fornye det. Betydelige strekninger av tilsvarende kraftlinjer i distriktet er kablet i forbindelse med fornyelse av anleggene. Fylkesmannen mener at av hensyn til landskapsbildet bør også dette anlegget kables når det skal fornyes.

4.5. Bevaringsmål

I henhold til retningslinjer fra Miljødirektoratet skal det fastsettes bevaringsmål for en rekke verneområder. Bevaringsmålene skal fastsettes i henhold til "Naturtyper i Norge" (NiN), som er et klassifiseringssystem for naturtyper. Systemet beskriver en rekke naturtyper, og i tillegg "tilstandsvariabler" som kan brukes til å beskrive tilstanden i en gitt naturtype på en utvalgt lokalitet. Nedenstående tabell angir bevaringsmål for Verkens lund biotopvernområde i henhold til dette.

Tabell 1 . Bevaringsmål for Verkens lund biotopvernområde.

NiN Hovedgruppe S – Fjæresonsystemer, Hovedtype S7 – Strandeng og strandsump

NR	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Tiltak
1	Aktuell bruksform BF	Arealene skal beites	Årlig registrering av bruk	<u>God:</u> Trinn 2 - beite <u>Dårlig:</u> Andre trinn	Ved behov gjenoppta beiting i samarbeid m. grunneier

NiN Hovedgruppe F – Fastmarkssystemer, Hovedtype T 4 – Kulturmarkseng

NR	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Metode	Tilstandsklasse	Tiltak
2	Aktuell bruksform BF	Arealene skal beites	Årlig registrering av bruk	<u>God:</u> Trinn2 - beite <u>Dårlig:</u> Andre trinn	Ved behov gjenoppta beiting i samarbeid m. grunneier
3	Tresjiktetthet TT	Antallet store eiker i Verkenslund skal ikke minke	Registrering av trær hvert 10. år	<u>God:</u> Trinn 4 – åpen tresatt mark <u>Dårlig:</u> Andre trinn	Plante rekrutteringstrær etter behov

4.6. Informasjon

I Statens Naturoppsyns og Fylkesmannens daglige gjøremål inngår informasjon om verneområdene som en viktig del. Det finnes mye tilgjengelig stoff på nettet, bl.a. Naturbasen (Miljødirektoratet), Miljøstatus (Fylkesmannen) og Lovdata.

4.7. Oppsyn

I et verneområde er det behov for å føre kontroll med at verneforskriften og eventuelle tillatelser og dispensasjonsvedtak etterleves. Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn i verneområdene i Norge. En av oppgavene til SNO er å sørge for at vernereglene i området blir fulgt. SNO har en tett dialog med Fylkesmannen og blir orientert dersom det blir gitt dispensasjon fra verneforskriften for tiltak inne i biotopvernområdet.

SNO har oppsynsmyndighet med hjemmel i lov av 21. juni 1996 om statlig naturoppsyn, og har politimyndighet etter miljølovene; friluftsløven, naturmangfoldloven, motorferdselsloven, kulturminneløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskeløven, samt deler av forurensningsloven. I tillegg til kontrolloppgavene etter disse lovene skal oppsynet drive veiledning og

informasjonsarbeid, skjøtsel og tilrettelegging, registrering og dokumentasjon. Tiltak i verneområdene blir gjort i samråd med Fylkesmannen i Østfold. Fylkesmannen er som forvaltningsmyndighet bestiller av oppsynstjenester fra SNO.

4.8. Økonomi

Tiltaksplanen som er utarbeidet til denne forvaltningsplanen, danner grunnlag for årlig innrapportering fra Fylkesmannen til Miljødirektoratet om behov for midler til forvaltning av verneområder. Tildelingen av midler fra direktoratet er imidlertid avhengig av de årlige bevilgninger over statsbudsjettet.

4.9. Tiltaksplan

Det vil som regel være Fylkesmannen eller Statens naturoppsyn som tar initiativ til forvaltningstiltak, men initiativ kan også tas av andre, for eksempel grunneiere. Tiltak i biotopvernområdet kan imidlertid ikke gjennomføres uten at de er godkjent av Fylkesmannen, med mindre det følger av vernebestemmelsene at de er tillatt. Tiltaksplanen inneholder en oversikt over aktuelle tiltak så langt Fylkesmannen har kjennskap til dette pr. i dag.

I tiltakstabellen er det forsøkt skissert noen grove kostnadsklasser for de opplistede tiltakene. Disse klassene angir antatt størrelsesorden på kostnadene, og det er ikke gjort forsøk på mer nøyaktige kostnadsberegninger.

Det er også skissert en tidsramme for hvert tiltak. I hvilken grad tidsrammene som er foreslått vil kunne overholdes, avhenger av sentrale bevilgninger og prioriteringer, som beskrevet i delkapittelet ovenfor.

Tiltaksplanen, som forvaltningsplanen for øvrig, har en tidshorisont på 10 år. Det vil kunne bli nødvendig å revidere tiltaksplanen hyppigere enn forvaltningsplanen dersom det oppstår nye behov. Når forvaltningsplanen revideres, vil også tiltaksplanen bli evaluert og eventuelt justert.

Tabell 2. Tiltaksplan for Verkenlund biotovernområde

Tiltak	Kostnadsklasse	Tidsramme	Anvarlig
Gjenåpning av beitet langs kilen på Tomb	0	2014	Tomb vgs
Inngjerding og beiting langs kilen på Sønsterød	25.000	2014	Grunneier FM
Planting av rekrutteringstrær i Verkenlund	10.000	Etter behov	Tomb vgs FM

FM = Fylkesmannen i Østfold

5. SAKSBEHANDLING

5.1. Forvaltning av verneforskriften

Avsnittene nedenfor henviser i stor grad til retningslinjer som er gitt av Miljødirektoratet (daværende Direktoratet for naturforvaltning) i rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, revidert februar 2010.

Det er verneforskriften, sammen med naturmangfoldloven, som angir hva som er tillatt i biotopvernområdet.

Verneforskriften endrer ikke grunneiers rettigheter og plikter etter annet lovverk uten at det går særskilt fram av forskriften. Forskriften endrer for eksempel ikke grunneiers rett til å nekte motorferdsel eller andre tiltak på sin eiendom. Grunneier kan imidlertid ikke nekte forvaltningsmyndigheten motorferdsel i forbindelse med skjøtsel. Vernebestemmelsene kan innebære forbud eller innskrenkninger i grunneiers, rettighetshavers og allmennhetens rådighet, men kan ikke gi vernemyndigheten eller det offentlige noen særskilt rådighet ut over det som følger av adgangen til skjøtsel etter regelverket. Forvaltningsmyndigheten har heller ikke adgang til å pålegge grunneier eller andre privatpersoner å utføre skjøtsel.

Verneforskriften gjelder kun aktiviteter innenfor verneområdets grenser. Det er derfor viktig at grunneiere, kommuner og andre offentlige og private instanser forvalter tilgrensende områder på en slik måte at ikke verneverdiene innefor et verneområde blir forringet. I naturmangfoldlovens § 49 (se tekstboks s. 24) omtales forholdet til aktiviteter utenfor verneområdet som kan gi skade inn i verneområdet.

Eventuelle brudd på vernebestemmelsene i verneområdet meldes til Statens naturoppsyn, som i sin tur vil vurdere tiltak eller politianmeldelse. I tillegg har Fylkesmannen en selvstendig rolle i oppfølgingen av slike saker og kan også anmelde overtrdelser.

I naturmangfoldlovens kapittel IX er det fastsatt bestemmelser om håndheving og sanksjoner. Kapitlet inneholder en straffebestemmelse som kommer til anvendelse for forsettlig eller uaktsom overtredelse av nærmere angitte bestemmelser i eller i medhold av loven. Overtredelse kan også gi grunnlag for bruk av administrative sanksjoner som pålegg om retting, tvangsmulkt og krav om miljøerstatning.

I naturmangfoldlovens kapittel II er det fastsatt prinsipper for offentlig beslutningstaking som myndighetene skal legge til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Disse prinsippene omtales i loven som:

- kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- føre-var-prinsippet (§ 9)
- økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§ 11)
- miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Prinsippene skal anvendes ved offentlig myndighetsutøvelse. De kommer derfor til anvendelse ved behandling av enkeltsaker (for eksempel søknader om dispensasjon) etter verneforskriften.

Om dispensasjon fra forskriften

En dispensasjon for et tiltak i verneområdet forutsetter at det er hjemmel i verneforskriften til å gi dispensasjon. Verneforskriften har både spesifiserte (§ 7) og generelle (§ 8) dispensasjonsbestemmelser. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften er forankret i naturmangfoldlovens § 48 (se tekstboks s. 24).

Ved behandling av søknad om dispensasjon skal formålet med verneområdet tillegges stor vekt. Det bør gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdiene. Det kan ikke gis dispensasjon dersom tiltaket har eller kan ha nevneverdig negativ effekt på verneverdiene.

Forholdet til annet lovverk m.m.

Innenfor områder som er vernet etter naturmangfoldloven, gjelder det enkelte områdes vernebestemmelser parallelt med aktuelle særlover. Det innebærer at det ene sett av regelverk ikke ekskluderer det andre. Verneforskriften går imidlertid normalt foran andre lover og forskrifter, og saker skal vanligvis først behandles etter verneforskriften, jf. naturmangfoldloven § 48 tredje ledd. Som regel vil verneforskriften inneholde strengere regler om bruk og tiltak enn annet lovverk. Det kreves tillatelse etter begge/alle lovverk der dette er aktuelt. Eksempelvis skal byggesaker behandles etter både verneforskriften og plan- og bygningsloven. Ved søknader om motorferdsel kan det i noen tilfeller være nødvendig med en dispensasjon fra både motorferdselloven og verneforskriften. Det kan også forekomme at tiltak som verneforskriften ikke regulerer, likevel krever tillatelse etter annet lovverk.

Fylkesmannen har bare myndighet til å gi tillatelse etter naturmangfoldloven og verneforskriften. Andre nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltak i verneområdet, herunder tillatelse fra grunneier, må innhentes før arbeid kan iverksettes.

Nordsiden av kilen

Fra naturmangfoldloven

§ 48. (dispensasjon fra vernevedtak)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

I avveiningen mellom øvrige vesentlige samfunnsinteresser og hensynet til verneområdet skal det særlig legges vekt på verneområdets betydning for det samlede nettverket av verneområder og om et tilsvarende verneområde kan etableres eller utvikles et annet sted. Tiltakshaveren kan pålegges å bære rimelige kostnader ved ivaretagelsen, opprettelsen eller utviklingen av et slikt tilsvarende område.

Trenger et tiltak tillatelse både etter verneforskriften og etter annet lovverk, kan tiltakshaver velge å søke om tillatelse parallelt. Vedtak skal i slike tilfeller først fattes etter verneforskriften, dersom ikke annet følger av verneforskriften eller forvaltningsmyndighetens samtykke.

Søknad om dispensasjon etter første ledd skal inneholde nødvendig dokumentasjon om tiltakets virkning på verneverdiene. I dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

§ 49. (utenforliggende virksomhet som kan medføre skade inn i et verneområde)

Kan virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov, innvirke på verneverdiene i et verneområde, skal hensynet til disse verneverdiene tillegges vekt ved avgjørelsen av om tillatelse bør gis, og ved fastsetting av vilkår. For annen virksomhet gjelder aktsomhetsplikten etter § 6.

5.2. Generelle saksbehandlingsrutiner

- Det er Fylkesmannen i Østfold som er forvaltningsmyndighet for Verkenslund biotopvernområde. Alle søknader om tiltak som krever godkjenning/dispensasjon etter verneforskriften, sendes Fylkesmannen.
- Dersom det er tvil om hvorvidt et tiltak krever tillatelse etter verneforskriften, må det tas kontakt med Fylkesmannen for å avklare dette.
- Søknader behandles først etter verneforskriften, før de eventuelt behandles etter andre særlover. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av andre lover.
- Miljødirektoratet er klageinstans for alle vedtak hjemlet i verneforskriften. Klage på vedtak sendes Fylkesmannen. Hvis Fylkesmannen opprettholder sitt vedtak, oversendes klagen til direktoratet for videre behandling og endelig vedtak.

Under all planlegging av tiltak eller inngrep bør Fylkesmannen kontaktes på et tidlig stadium for å innarbeide vernehensynene og forkorte senere saksgang.

5.3. Roller

Grunneierne beholder eiendomsretten i verneområder, men vernet innebærer visse innskrenkninger i råderetten. Beiting, inngjerding og beitepussing er fortsatt tillatt, det samme er jakt, fangst og fiske (obs: fiskeforbud etter laks- og innlandsfiskloven). Verneforskriften angir hvilke innskrenkninger som gjelder. Et godt samarbeid med grunneiere er vesentlig for forvaltningen av verneområdet

Fylkesmannen i Østfold v/miljøvern avdelingen er forvaltningsmyndighet for Verkenslund biotopvernområde. Dette innebærer ansvar for behandling av søknader, samt gjennomføring av eventuelle særskilte forvaltningstiltak, i tråd med vernebestemmelsene. Registrering og dokumentasjon av verneverdiene, samt informasjonsarbeid, tilligger også forvaltningsmyndigheten.

Statens naturoppsyn (SNO) utfører oppsyns- og skjøtselsoppgaver i verneområder. Oppsynet skal se til at vernebestemmelsene og visse andre lover blir overholdt.

Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) er fagmyndighet med overordnet ansvar for opprettelse og forvaltning av verneområder. Det har ansvar for planlegging, koordinering, faglig veiledning og utvikling av generelle retningslinjer mv. for forvaltningen. Direktoratet tildeler midler til skjøtsel og andre tiltak i verneområdene og er klageinstans for vedtak fattet av Fylkesmannen.

Miljøverndepartementet har det overordnede politiske ansvaret for verneområder etter naturvernloven og naturmangfoldloven.

Råde kommune forvalter en rekke lover og regler som kan gjelde i tillegg til verneforskriften, som plan- og bygningsloven og motorferdselsloven.

Hafslund Nett AS eier høyspentlinjen i Verkenslund biotopvernområde og er rettighetshaver på gbnr. 25/1 og 26/1.

Beitedyra bedriver praktisk skjøtsel fra morgen til kveld.

6. LITTERATUR

- Asheim, V., Vøllestad, A., Hauger, T., Løvstad, Ø. & Syversen, N. 1989: Miljøplan for Tomb jordbruksskole. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernnavd. rapp.* nr.15, 1989:1-30+vedl. Verkslunden s.26.
- Båtvik, J.I.I 1996: Verdifulle kulturlandskap i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernnavdelingen, rapport nr.9*:1-712. Verkslund / Kråkstadfjord s.451-453,470.
- Hanssen, O. & Hansen, L.O. 1998: Verneverdige insekthabitater. Oslofjordområdet. NINA Oppdragsmelding nr.546:1-132. Verkslunden ("Tomb") s.31,93-95 m.fl. (jfr.NINA Oppdragsmelding nr.385, 1995, s.5,7,11).
- Hardeng, G. 1980: Våtmarksområder i Østfold. Rapport til fylkesmannen i Østfold. 490s.(s.466+469).
- Lundberg, A. & Rydgren, K. 1994: Havstrand på Sørøstlandet. Regionale trekk og botaniske verdier. NINA forskningsrapport 47:1-222. (strandenger innerst i Kråkstadfjorden, Tomb, s.145-149).
- Lundberg, A. 1996: Changes in the vegetation and mangagement of saltmarsh communities in Southern Norway. S.197-206 i: Jones, Healy and Williams (eds.): Studies in European coastal magangement. Samara Publ. Ltd., Cardigan. ISBN 1 873692 07 2. (Kråkstadfj. indre del s.197-201).
- Marker, E. 1973: Verneverdige strandenger i Østfold. Landsplanen for verneverdige områder og forekomster, Miljøverndept. Botanisk rapport nr.26, lokalitet nr.8. (Miljøvernnavd., rapp.9, 1991:16).
- Stabbetorp, O; Auestad, I. Bratli, H; Båtvik, J.I.I; Engan, G; Kristiansen, R; Walberg, G; Wesenberg, J.; Hardeng, G. 1997 (red.): Botaniske registreringer i Østfold. "Oslofjord - verneplanen" 1993-96. Naturfaglige undersøkelser i Østfold. III. Fylkesmannen i Østfold, miljøvernnavd., rapport nr. 4, 1997:1-144. (Verkens lund s.117-119+126).
- Sverdrup-Thygeson, A., Bratli, H., Brandrud, T. E., Endrestøl, A., Evju, M., Hanssen, O., Skarpaas, O., Stabbetorp, O., Ødegaard, F. 2011. Hule eiker – et hotspot-habitat. Sluttrapport under ARKO-prosjektets periode II. - NINA Rapport 710. 47 s. Bl.a. Verkslunden

VEDLEGG 1

Forskrift om verneplan for Oslofjorden - delplan Østfold - Verken slund biotopvernområde, Råde kommune, Østfold

Fastsatt ved kgl.res. 16. april 2010 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 38 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet. Endret ved forskrift 2 des 2013 nr. 1377 (bl.a. tittel).

§ 1. Avgrensning

Biotopvernområdet berører følgende gnr./bnr. i Råde kommune: 25/1, 26/1,2, 32/1.

Biotopvernområdet dekker et areal på ca. 0,17 km², hvorav ca. 0,04 km² sjøareal.

Grensene for biotopvernområdet framgår av kart i målestokk 1:5 000, datert Miljødirektoratet desember 2013. De nøyaktige grensene for biotopvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Råde kommune, hos Fylkesmannen i Østfold, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

0 Endret ved forskrift 2 des 2013 nr. 1377.

§ 2. Formål

Formålet med vernet er å bevare et område med særskilt betydning som økologisk funksjonsområde som leve- og yngleområde for sjeldne arter. Det gjelder flere planter, lav og insekter, samt deres livsmiljø. Området består av en gammel eikehage, strandeng og strandsumpvegetasjon og en grunn våtmarkskile.

§ 3. Vernebestemmelser

For biotopvernområdet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Plantesamfunnene og vegetasjonen er fredet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra verneområdet. Planting og såing av trær og annen vegetasjon er ikke tillatt.
2. Artene som er omfattet av verneformålet er vernet mot innsamling, skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelser. Utsetting av dyr er ikke tillatt.
3. Området er vernet mot ethvert tiltak som kan påvirke eller forstyrre de vernede artene eller deres livsbetingelser, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner o.l., etablering av oppdrettsanlegg og havbruksvirksomhet eller nye båtfester, opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, oppdyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
4. Bruk av biotopvernområdet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

5. Bålbrenning i skogarealene er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

1. Beitepussing.
2. Beiting med nødvendig inngjerding. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til fredningsformålet regulere beitetrykket i hele eller deler av reservatet.
3. Sanking av bær og matsopp.
4. Jakt, fangst og fiske etter gjeldende lovverk.
5. Bruk og vedlikehold av anlegg som er i bruk på vernetidspunktet.
6. En begrenset innsamling av planter i undervisningssammenheng.
7. Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
8. Oppgradering/fornyning av kraftledninger for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
9. Utsetting og gjenfangst av stedegne marine arter i forbindelse med havbeitenæring etter akvakulturloven.

§ 5. Regulering av ferdsel

I biotopvernområdet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
2. Motorferdsel er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
3. Direktoratet for naturforvaltning kan av hensyn til verneformålet ved forskrift forby eller regulere ferdselen i hele eller deler av verneområdet.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, ambulans-, oljevern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
2. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med jord- og skogbruksdrift.
3. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
4. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter nevnt i § 4 nr. 1 og 2.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

1. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter:
  - a) § 4 nr. 5
  - b) § 4 nr. 7 og 8.
2. Oppgradering/fornyelse av kraftledninger som ikke faller inn under § 4.
3. Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

4. Oppføring av leskur for husdyr.

§ 8. *Generelle dispensasjonsbestemmelser*

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. *Skjøtsel*

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet.

§ 10. *Forvaltningsplan*

Det skal utarbeides forvaltningsplan for biotopvernområdet, som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselstiltak og skal etter planen foreligge innen 31. desember 2010.

§ 11. *Forvaltningsmyndighet*

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndigheten for området.

§ 12. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Verkenzlund - Registrering av trær 01.10.13

(VEDLEGG 2)

Se forklaring etter tabellen

Nr.	Art	Omkrets i brysthøyde	Helse- tilstand	Antall stammer	Kommentar/ omkrets øvrige stammer
1	Sommereik	5,00	1		
2	Osp	1,05	1		
3	Osp	1,45	2		
4	Osp	1,45	2		
5	Pil	0,60	2		
6	Furu	2,10	1	2	
7	Rogn	1,05	2/1	3	1,00/0,80
8	Gran	1,10	1		
9	Sommereik	4,30	2		
10	Sommereik	3,80	2		
11	Sommereik	2,55	2	2	2,20
12	Sommereik	3,50	1		
13	Sommereik	2,20	1		
14	Sommereik	2,20	1		
15	Sommereik	2,15	2		
16	Sommereik	1,40	2		
17	Sommereik	1,90	1		
18	Sommereik	2,60	1		
19	Gran	1,20	2		
20	Sommereik	2,65	1		
21	Sommereik	3,00	2		
22	Sommereik	2,40	1		
23	Sommereik	2,50	3		
24	Sommereik	2,10	1		
25	Sommereik	2,35	1		
26	Sommereik	2,05	1		
27	Sommereik	3,15	2		
28	Sommereik	2,50	1		
29	Sommereik	2,60	1		
30	Sommereik	2,90	1		
31	Sommereik	3,50	1		
32	Sommereik	3,95	2		
33	Sommereik	3,10	2		
34	Sommereik	2,45	1		
35	Sommereik	2,35	2		
36	Sommereik	2,50	2		
37	Sommereik	1,80	3	2	1,55
38	Sommereik	3,35	4		
39	Sommereik	2,05	4		Helsetilstand 3?
40	Sommereik	3,00	1		
41	Sommereik	2,90	1		
42	Sommereik	3,10	1		

43	Sommereik?	1,35	5		
44	Sommereik	2,70	1		
45	Sommereik	2,05	1		
46	Sommereik	2,60	2		
47	Sommereik	1,75	1		
48	Sommereik	2,55	1	2	1,65
49	Sommereik	2,40	1	2	2,30
50	Sommereik	2,90	1		
51	Sommereik	3,00	1		
52	Sommereik	2,70	2		
53	Sommereik	2,45	2		
54	Sommereik	2,70	1		
55	Sommereik	1,70	1	2	1,50
56	Sommereik	2,10	1		
57	Sommereik	2,10	2		
58	Sommereik	1,95	2		
59	Sommereik	1,80	3		
60	Sommereik	2,15	1		
61	Sommereik	3,35	1		Begynnende hulr�te
62	Sommereik	2,35	2		
63	Sommereik	2,20	1		
64	Sommereik	3,40	1		
65	Sommereik	2,40	1		
66	Sommereik	3,10	1		
67	Sommereik	2,05	1		
68	Sommereik	2,80	1		
69	Sommereik	2,35	1		
70	Sommereik	1,50	2		
71	Sommereik	2,60	2		
72	Sommereik	2,20	2 (3)		
73	Sommereik	1,90	2		
74	Sommereik	1,70	2		
75	Sommereik	2,70	1		
76	Sommereik	1,85	2(3)		
77	Sommereik	1,80	2		
78	Sommereik	2,40	1		
79	Sommereik	2,20	2		
80	Sommereik	3,00	2		
81	Sommereik	2,90	1		
82	Sommereik	2,05	1		
83	Sommereik	2,75	5		
84	Sommereik	2,80	3		
85	Sommereik	4,80	1	2	
86	Sommereik	1,90	2	2	1,40
87	Sommereik	3,60	1		
88	Sommereik	1,15	1		

89	Ask	0,95	2	2	0,80
90	Sommereik	2,70	1		
91	Sommereik	2,60	1		
92	Sommereik	2,75	1		
93	Sommereik	2,35	1		
94	Sommereik	3,40	1		
95	Sommereik	2,35	2		
96	Sommereik	3,20	2		
97	Sommereik	2,05	2		
98	Sommereik	2,45	2		
99	Sommereik	2,60	1		
100	Sommereik	2,80	1		Noe hul, skogsmaurkoloni
101	Sommereik	1,85	1		
102	Sommereik	1,95	1		
103	Sommereik	3,80	1		
104	Sommereik	2,50	1		
105	Sommereik	2,45	1		
106	Sommereik	2,60	1		Beg. hulr�ate
107	Sommereik	3,45	1		
108	Sommereik	3,60	2	(2)	Sprukket. En stamme brukket
109	Sommereik	2,20	2		
110	Sommereik	2,60	2		
111	Sommereik	2,20	2		
112	Sommereik	3,50	2		Begynnende hulr�ate
113	Sommereik	1,70	2		
114	Sommereik	2,10	1		
115	Sommereik	2,50	2		
116	Sommereik	2,45	1		
117	Sommereik	3,10	1		
118	Sommereik	2,75	2		
119	Sommereik	3,00	1		
120	Sommereik	3,10	1		
121	Sommereik	2,35	1		
122	Sommereik	2,50	1		
123	Sommereik	2,45	1		
124	Sommereik	3,30	1		
125	Sommereik	2,25	1		
126	Sommereik	3,10	2		
127	Sommereik	3,15	1		
128	Sommereik	1,60	1		
129	Sommereik	2,90	1		
130	Sommereik	2,70	1		

Brysth yde = 1,4m

Helsetilstand: 1 = God / 2 = Noen tegn (ikke alvorlige) på svekkelse / 3 = Alvorlig svekket / 4 = Nesten dødt / 5 = Dødt

Antall stammer = 1 hvis ikke angitt

Trær registrert i Verkenslund, Tomb, Råde
01.10.13
Numre referer til tabell
Fylkesmannen i Østfold, oktober 2013

Fortsatt fra 2. omslagsside

- 9/90** Utslippskontroll av kloakkrenseanlegg 1989
10/90 Truede virveldyr i Østfold
11/90 Overvåking av vassdrag og kystområder. Plan 1990-95
12/90 Undersøkelse av laksen i Enningdalselva og sjøørreten i Ørbekken og Vevlenbekken, Halden 1989
13/90 Kureåa. Undersøkelser 1989
14/90 Undersøkelser av fiskevann i Østfold i årene 1950-52
15/90 Vannbruksplan Glomma. Forurensninger - tiltaksanalyse
16/90 Eløya, Kollen og Sletter
- 1/1991** Overvåking planktonalger Oslofjord/Skagerrak 1990
2/91 Kalking av sure vann og vassdrag. Overvåking 1988-90
3/91 Forvaltningsplan for Søndre Jeløy landskapsvernområde
4/91 Undervisning i S.Jeløy landskapsvernområde, hefte I+II
5/91 Miljøundervisningsressurser i Østfold
6/91 Utslippskontroll kloakkrenseanlegg. 1990
7/91 Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller næringsalter 1990
8/91 Vassdrag og kystområder. Overvåking i 1990
9/91 Naturfaglige undersøkelser I. "Landsplanen for verneverdige områder og forekomster" 1973-76. Jf. 7/95, 4/97, 1/2000, 1/05, 8/07
- 1/1992** Bekker i kulturlandskapet - en registrering
2/92 Forvaltningsplan for Ågårdselva naturreservat og Valbrekke landskapsvernområde
3/92 Miljøplan. Utfordringer, mål og strategier mot år 2000
4/92 Heiabekken 1990. Overvåking (Råde)
5/92 Utslippskontroll kloakkrenseanlegg. Årsrapport 1991
6/92 Sjeldne, sårbare og hensynskrevende karplanter i Østfold
7/92 Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller - næringsalter 1991
8/92 Naturfaglige forhold i Gjølssjøen naturreservat i Marker
9/92 Forvaltningsplan edelløvsogreservater: Apalviken, Folkå, Lekum, Refsnes, Solgårdhavna, Stensdalen, Strønes
10/92 Vassdragsovervåking 1991 - Østfold
- 1/1993** Østfoldlandskap av regional betydning
2/93 Heiabekken 1990 - 1992. Overvåking (Råde)
3/93 Utslippskontroll kloakkrenseanlegg 1992.
4/93 Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller-næringsalter 1992
5/93 Erfaringsundersøkelse av minirensanlegg
- 1/1994** Vegetasjonssamfunn og sjeldne karplanter i Rygge
2/94 Vassdragsovervåking 1992 - Østfold
3/94 Vannkvalitet i Hobøl-, Hera-, Rakkestad og Enningdalselva (1987-1993). Blågrønnalger og diatoméer
4/94 Vannkvalitet i kystnære bekker i Østfold. Blågrønnalger og diatoméer som forurensningsindikatorer
5/94 Langsiktig overvåking av Vansjø. Trofigrad, fosfortilførsler og planktonalger 1976 - 1990.
6/94 Internkontroll-avløpsnett. Avløpsone Hafslundsøy.
7/94 Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller-næringsalter 1993
8/94 Utslippskontroll av kloakkrenseanlegg 1993
9/94 Sjøfuglregistrering på Østfoldkysten 1993
10/94 Sjøfugl bestandsutvikling Østfoldkysten fra forrige århundre og fram til 1993
11/94 Saksbehandling utslipp fra spredt bebyggelse
- 1/1995** J.A.Thomes ornitologiske notater fra Østfold 1875-1910
2/95 Fiskeribiologiske undersøkelser i sørlig del av Øyeren
3/95 Prøvefiske i Nordre Boksjø
4/95 Sjøfuglens hekkebestand langs Skagerakkysten
5/95 Utslippskontroll kloakkrenseanlegg 1994
- 6/95** Slamplan for Østfold
7/95 Naturfaglige undersøkelser II. Jf. 9/91, 4/97, 1/2000, 1/2005, 8/07
8/95 Faunaen i Enningdalselva og Indre Iddefjord, med oversikt over naturfaglig litteratur
9/95 Kontroll av slamkvalitet. Tungmetaller og næringsalter
10/95 Ornitologiske registreringer Øraområdet 1989-92
11/95 Friluftsliv i Østfold
12/95 Vassdragsovervåking 1993 - Østfold
13/95 Vassdragsovervåking 1994 - Østfold
14/95 Flaggermus i Østfold. Kunnskapsstatus 1995
- 1/1996** Utslippskontroll avløpsrenseanlegg 1995
2/96 Registrering og kontroll av sjøledninger i Østfold
3/96 Kontroll slam kvalitet. Tungmetaller-næringsalter 1995
4/96 Kalkingsplan for Østfold mot år 2000
5/96 Natur, biologisk mangfold og kulturlandskap på Hvaler
6/96 Hjortevilt påkjørsler i Østfold 1990-1995
7/96 Biomangfold i Spydeberg. Handlingsplan 1995-2007
8/96 Forvaltningsplan for Arekilen naturreservat
9/96 Verdifulle kulturlandskap i Østfold
- 1/1997** Alternativ slamdisponering i Østfold
2/97 Øra - våtmark og havn
3/97 Kultiveringsplan for ferskvannsfisk i Østfold
4/97 Naturfaglige undersøkelser III. Botanikk. «Oslofjord-verneplanen» 1993-96. Se og 9/91, 7/95, 1/2000, 1/2005, 8/07
5/97 Vassdragsovervåking 1995 - Østfold
6/97 Biotopforberedende tiltak i sjøørretbekker
7/97 Kontroll av slamkvalitet
8/97 Utslippskontroll av avløpsrenseanlegg i Østfold
9/97 Heiabekken 1996
10/97 Vassdragsovervåking 1996 - Østfold
- 1/1998** Forvaltningsplan for Rokke landskapsvernområde
2/98 Underarter av fugler i Østfold
3/98 Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller -næringsalter 1997
4/98 Vassdragsovervåking 1997. Østfold
- 1/1999** Kontroll slamkvalitet. Tungmetaller-næringsalter 1998
2/99 Utslippskontroll av avløpsrenseanlegg i Østfold
3/99 Vassdragsovervåking 1998 Østfold
4/99 Sjeldne stor-sommerfugler i Østfold
5/99 Forandringene Skagerraks kystsone-utvikling i balanse?
- 1/2000** Naturfaglige undersøkelser (1970-99). IV. Rapp. A+B. Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2005, 8/07
2/00 Handlingsplan biomangfold Rakkestad 1995-2007
3/00 Vannkvalitetsovervåking i Østfold 1980-1999
4/00 Forurensningsregnskap for Østfold
5/00 Utslippskontroll avløpsanlegg i Østfold. 1999
6/00 Kontroll av slamkvalitet i Østfold. 1999
- 12/2001** Ornitologiske registreringer i Gjølssjøen, Hæra, Lysakermoa og Storesand
2/01 Vegetasjon og flora i Lundsneset naturreservat, Aremark og Halden
3/01 Truede karplanter i Østfold - forvaltningsplan
4/01 Naturfaglige undersøkelser i Øra naturreservat
- 1/2002** Sjøfuglregistreringer Østfoldkysten 1974-2001
2/02 Tilgjengelighet i strandsonen. Kartlegging av ferdshindringer langs Østfoldkysten
3/02 Handlingsplan for biologisk mangfold i Sarpsborg kommune
4/02 Ornitologiske registreringer i Øra 1993-1997
5/02 Forvaltningsplan for Eldøya - Sletter landskapsvernområde

- 1/2003** Forvaltningsplan for Hæra naturreservat
- 2/03** Rauer i Onsøy - verneverdier og forvaltning
- 3/03** Skogsfugl i Fjella. (Trømborgfjella)
- 1/2004** Forslag om nasjonalpark i Hvaler og Fredrikstad kommuner. Verneverdier. Sammenfatning.
- 2/04** Forslag om nasjonalpark i Hvaler og Fredrikstad. Naturfaglige undersøkelser
- 3/04** Forslag om nasjonalpark i Hvaler og Fredrikstad. Fagvurdering av kulturminner i ytre Hvaler. Se og rapp. 4/05 og 5/06.
- 4/04** Forslag om nasjonalpark i Hvaler og Fredrikstad kommuner. Marin flora og fauna
- 5/04** Blokkbebyggelse i landskap
- 6/04** Vegetasjon og flora i Brattås, Tjøstøl og Vestfjella i Aremark og Halden
- 1/2005** Naturfaglige undersøkelser av områder i Østfold. **V.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 8/07, 7/09
- 2/05** Vern av viktige naturområder rundt Oslofjorden og Telemarkskysten. Supplerende verneplan for sjøfugl. Østfold.
- 3/05** Naturfaglige undersøkelser i Øra naturreservat 2004, med vedl.karplanter
- 4/05** Ytre Hvaler nasjonalpark. Kulturminner under vann. Se rapp. 3/04 og 5/06.
- 5/05** Marint miljø og ressurser i Hvaler-området
- 6/2005** Verneplan for Østfold-kysten. "Oslofjord-verneplanen"
- 1/2006** Ornitologiske registreringer Søndre Boksjø
- 2/06** Ornitologiske registreringer i Øraområdet
- 3/06** Landskap. Konsekvensutredning Ytre Hvaler (nasjonalpark)
- 4/06** Naturmiljø på land. Konsekvensutredning Hvaler (nasjonalpark)
- 5/06** Kulturhistorie. Konsekvensutredning Ytre Hvaler (nasjonalpark)
- 6/06** Løsmasser. Konsekvensutredning Ytre Hvaler (nasjonalpark)
- 7/06** Reiseliv, hytter og friluftsliv. Konsekvenser. Hvaler (nasjonalpark)
- 8/06** Motorferdsel. Konsekvenser Hvaler (nasjonalpark)
- 9/06** Naturmiljø i sjø. Konsekvensutredning Hvaler (nasjonalpark)
- 10/06** Fiskeri og havbruk. Konsekvenser Ytre Hvaler (nasjonalpark)
- 1/2007** Sjeldne biller i Østfold
- 2/07** Verneforslag og konsekvensutredning for Hvaler (nasjonalpark)
- 3/07** Biologisk mangfold i Moss, Rygge og Råde
- 4/07** Naturtypekartlegging i Aremark kommune
- 5/07** Naturtype- og viltkartlegging i Marker kommune
- 6/07** Naturtype- og viltkartlegging i Rømskog kommune
- 7/07** Rapporter gjennom 25 år, 1982-2007, bibliografi for foreliggende rapportserie
- 8/07** Naturfaglige undersøkelser. **VI.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 1/05, 1/09
- 9/07** Turkart Østfold. God idé ble virkelighet
- 2008 (Ingen rapporter utgitt)**
- 1/2009** Undersøkelser av BioFokus 2007-08. Naturfaglige undersøkelser. **VII.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 1/05, 8/07, 3/11
- 2010 (Ingen rapporter utgitt)**
- 1/2011** Naturtypekartlegging i Halden, Hvaler, Fredrikstad (kun digital versjon)
- 2/11** Naturtypekartlegging i Skiptvet (kun digital versjon)
- 3/11** Naturfaglige registreringer av skogområder. Naturfaglige undersøkelser **VIII.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 1/05, 8/07, 1/09 (trykt versjon + digital)
- 4/11** Undersøkelser av områder i Østfold. Naturfaglige undersøkelser **IX.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 1/05, 8/07, 1/09, 3/11 (kun digital versjon)
- 5/11** Flora, bunndyr, fisk, fugl i Øra-området (trykt versjon + digital)
- 6/11** Handlingsplan mot fremmede arter i Østfold (trykt versjon + digital)
- 7/11** Ytre Hvaler og Kosterhavets nasjonalparker – marin dokumentasjon (trykt versjon + digital)
-
- 1/2012** Naturtypekartlegging og biologisk mangfold i Askim, Eidsberg, Hobøl og Våler
- 2/12** Flora / vegetasjon, ferskvann og marine registreringer i Østfold. Naturfaglige undersøkelser av områder i Østfold. **X.** Se og 9/91, 4/97, 7/95, 1/2000, 1/05, 8/07, 1/09, 3+4/11 (kun digitale versjoner)
- 3/12** Forvaltningsplan for Kurefjorden naturreservat.
-
- 1/2013** Vurdering av verneverdig skog m.v. Naturfaglige undersøkelser av områder i Østfold. **XI.**
- 2/13** Forvaltningsplan Berby landskapsvernområde, Halden kommune
- 3/13** Bestandstrender hos sjøfugl på Østfoldkysten 1993-2012
- 4/13** Forvaltningsplan for Skipstadsand naturreservat
- 5/13** Naturfaglige undersøkelser i Østf. **XII**
- Rapporter finnes som scannet pdf-fil, trykte rapporter til og med 2009**